

Szék-váltás

Baross Gábor Szegeden folytatja pályafutását

Idén júliustól öt esztendőn keresztül tölti be Baross Gábor a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatói posztját.

A Győrből érkező muzikus munkája során arra törekszik, hogy újabb és újabb közönséget, főleg fiatalokat nyerjen meg a muzikának. Nagy öröme a munkáját kinevezések átadásával kezdhetné, a következő hónapokban pedig igyekszik minél jobban megismerni a szegedi együttes tagjait.

I Amikor tavaly, a Győri Szimfonikus Zenekar 40. születésnapja kapcsán beszélgettünk, még azt mondta, ismét pályázni fog az igazgató posztra, amelyet 26 éven keresztül töltött be. Mi történt, miért változtatta meg ezt az elképzelését?

– Valóban 2008 tavaszán még úgy látszott, nincs akadálya annak, hogy az eddigi 26 éves vezetői ciklusomat még öt esztendővel megtoldjam. Bízató külső jelek mutatkoztak, hiszen 2006-ban PRIMA-, 2007-ben pedig ARTISJUS-díjat kaptam, idén, március 15-én pedig a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét vehettem át. Megjegyzem, ezeket a rangos szakmai elismeréseket nem győri kezdeményezésre kaptam... De a kitüntetéseknek örültem, mert azt jelentették számomra, hogy a Győri Filharmonikus Zenekarra és az én tevékenységemre is felfigyeltek a kollégáim. Ilyen előzmények után a Győri Önkormányzat azt hozta tudomásomra, hogy 62 életév után már nem neveznek ki senkit igazgatónak. Most már túl vagyok ezen a szomorúnak induló, de happy enddel végződő történeten, azonban változatlanul nem tudok egyet érteni ilyen ostoba szabályokkal, amelyek az én sorsomat is merőben megfordították. Meggyőződésem ugyanis, hogy egy hatvanas éveiben járó vezető még szellemi potenciáljának teljében van. Nem is beszélve a hosszú évtizedes vezetői tevékenysége során összegyűjtött tapasztalatokról, kapcsolatrendszerekről...

I S hogyan tudta túltenni magát a kialakult helyzeten, hiszen azt nyilatkozta, élete egyik legboldogabb napja volt a Richter Terem megnyitója...

– Azon a helyen minden nap úgy éreztem magamat, mintha a mennyországban lennék. Aki ismeri eddigi pályafutásomat, azt is tudja, milyen „röghöz kötött” vagyok. Győrben születtem, tanultam, és 43 esztendőn keresztül a Győri Filharmonikus Zene-

kar tagjaként, majd 1982-től 26 esztendőn keresztül a vezetőjeként dolgoztam. Első pillanatban nagyon szomorú voltam – de ez nem tartott sokáig. Az élni, a dolgozni akarás, az újabb terveim végrehajtásának vágya hajtott előre. A sors kegyes volt hozzám, mert ebben az időben Szegeden is igazgatót kerestek. A pályázati kiírást elolvastva, úgy döntöttem – mivel nem éreztem magam „öregnek” –, hogy jelentkezni fogok. És nyertem! Öt aspiráns közül engem választott a pályázatok elbíráló testület. Egyébként csöbörből vödörbe cseppentem, mert tavaly a győri zenekar ünnepelte hivatalossá válásának 40. évfordulóját, és most, a 2008/2009-es évadban a Szegedi Szimfonikus Zenekar is 40 esztendős lesz.

I Több évtizeden keresztül muzsikált a győri együttesben, s fia ma a zenekar tagja. Azért továbbra is marad némi kapcsolata a társulattal?

– Az is lelki könnyebbé ad, hogy a fiam, ifj. Baross Gábor, timpanistaként, a Győri Filharmonikusnál muzsikál továbbra is. Természetesen a zenekar tagjaival a kapcsolatomban fennáll, hiszen hosszú „uralkodásom” alatt szinte minden zenekari kollégával jó kapcsolatot sikerült kiépíteni, akár csak a szakszervezettel, közalkalmazotti tanáccsal.

I Mennyire ismerte korábban a Szegedi Szimfonikusokat?

– A zenekarral volt csupán némi munkakapcsolatom. Viszont Gyüdi Sándor igazgató-karnagyot 1999 óta ismerem, a Magyar Szimfonikus Zenekari Szövetség elnökségében végzett közös munka során mélyebb benyomásokat szereztem róla, és nagy elismeréssel figyeltem a szegedi zenekarnál végzett munkáját. Az együttes egyszer Győrben is vendégszerepelt, Sztravinszkij Petruskáját játszották, magas színvonalon. Néhány lemezüket szintén hallottam, a tagokkal azonban semmilyen személyes kontaktusom nem volt.

I Nem tartott attól, hogy miután Gyüdi Sándor éveken keresztül töltötte be ezt a posztot, s szó volt arról is, hogy a továbbiakban is megőrzi ezt a tisztségét, túlságosan határozott elképzelésekkel rendelkezik a zenekari igazgató feladatairól?

– Mint a Szimfonikus Zenekari Szövetség elnökségi tagja, három alkalommal kaptam felkérést a szegedi Polgármesteri Hivataltól, hogy a kiírt igazgató-karnagy pályázatot elbíráló bizottság munkájában vegyek részt. Örültem, hogy a testület úgy döntött, Gyüdi Sándor nyerve el az állást, én is az ő pályázatát tartottam a legjobbnak. Mint „kezdő” igazgató gyakran hívtam fel, konzultáltunk szakmai dolgokban. Én akkor már 16-17 esztendeje gyakorló igazgató voltam. Most boldoggá tesz, hogy Gyüdi Sándor kiváló együttest hagyott rám. Munkámat másodállásban segíti, mivel ő a zenekar művészeti vezetője és vezető karmestere. Bár 2008. július 1-jétől a Szegedi Nemzeti Színház főigazgatója, azért a zenekar művészi arculatának ápolása és fejlesztése, repertoárjának gondozása továbbra is az ő feladata marad. Bízom abban is, hogy a kettőnk között kialakult, immár 10 esztendő jó kollegiális kapcsolat biztos záloga lehet egy nagyon harmonikus színház-zenekar közötti együttműködésnek. Erre nagy szükség van, mert úgy hallottam, hogy ez nem volt mindig így!

I Milyen lesz a munkamegosztás, mennyire lesz szabad keze a zenekarnál?

– Ma a világ zenekarait tekintve a vezetési struktúra a következőképpen épül fel: van egy menedzser igazgató, az igazgató nevezi ki a karmestert és a többi munkatársat. A feladatok jól elhatárolódnak. Az igazgató – aki tulajdonképpen adminisztratív munkát végez –, biztosítja a zenekar működését, kapcsolatot tart a zenekart működtető szervekkel, belföldi és külföldi fellépéseket szervez. Ilyen napi, és sokszor igazán hétköznapiak mondható feladatokkal nem

szabad a karmestert terhelni. A dirigens feladata a művészi munka szervezése, a saját együttesével és vendégzenekarokkal dolgozik, egyszerűen: a zenével foglalkozik. A hangversenyekre való készülés, a próbák vezetése, és a végeredmény: a KONCERT. Látszólag egyszerűnek tűnő tevékenységek felsorolása, de nap mint nap újból meg kell harcolni mindenért. Nekem igazgatóként az a feladatom, hogy minden anyagi, morális, fizikális feltételt biztosítsak ahhoz, hogy töretlen művészi munka folyhasson.

■ A zenekar tagjai is nyolcvan százalékban önrre voksoltak. Milyen programnak köszönheti ezt?

– Általában jó dolognak tartom, sőt az egyetlen járható útnak, hogy egy ilyen fontos döntésben – hogy ki legyen az igazgató –, bevonják azt a testületet, mely ezután majd viselni fogja a választás követelményeit. Noha nem volt kötelező, de örömmel tettem eleget a zenekar kérésének, hogy személyesen megismerhessenek, s hozzájárultam ahhoz, hogy a pályázatom a zenekar tagjai számára legyen nyilvános. Ebben szerepelt az, hogy igyekszem megteremteni a kiegyensúlyozott munkához szükséges jó légkört. Arra törekszem, hogy megtartsam, s ha lehet, tovább is fejlesszem az eddig elért művészi színvonalat. A színház és a zenekar viszonyát normális, jó együttműködésben kell tartani. A fenntartó szervekkel is lényeges a kapcsolattartás. A zenekar művészeiből álló különböző kamarazenei formációk munkájának a segítségét, a fellépések szervezését is lényegesnek tartom, akárcsak a belföldi és külföldi vendégszereplések előkészítését és lebonyolítását. Biztosítani kell a zenekari munkához szükséges hangszerket, egyéb segédeszközöket.

■ A többiek pályaművei is nyilvánosak voltak?

– Igen. Egyébként sajnos, tudok olyan eseteket, ahol hétpécseletes titokként kezelik a beérkező pályázatokat. A legfontosabb testület, a zenekar, egyáltalán nincs bevonva a pályázatok elbírásának folyamatába. Abszolút formálisnak tartom a bizottságban a zenekart képviselő szakszervezeti vezető és a közalkalmazotti tanács vezetőjének a jelenlétét. Ez nem jó!

■ Hogyan látja a szegedi együttes helyzetét?

– Semmiben sem különbözik az ország más zenekaraitól. Minden adott város önkormányzata igyekszik tisztességesen, korrekten fenntartani művészeti együttesét.

Tudvalévő, hogy nem kötelező, alapfeladatokat ellátó intézményekről van szó. Ez a tény még jobban aláhúzza a fenntartó önkormányzatok gesztusát. Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy 2008. július 2-án Szeged város polgármesterétől vettem át a 2013. júliusáig szóló kinevezésemet. Ez számomra jelzés értékkel is bírt. Azt jelentette, hogy a város első embere fontosnak tartja, hogy egy ilyen nagy tradíciókkal rendelkező művészeti intézmény vezetőjét is megtisztelje. A szegediek szeretik a zenekarukat, büszkék muzsikusaikra, elismerik eredményeiket. Számomra a legnagyobb igazolás volt állításom alátámasztására, amikor július 29-én, a Dóm téren, a szabadtéri színpadon 4000 hallgató vett részt a zenekar által szervezett ajándékhangversenyen.

■ Milyen különbségeket és milyen hasonlóságokat lát a győri és a szegedi együttes között?

– A különbségek eléggé szembevetődnek, a szegedi zenekar létszáma majdnem 1/3-al nagyobb, mint a győri. 98 muzsikussal van, a győri 74-el szemben. A másik döntő különbség a feladatok ellátása. Szegeden a zenekar rendszeresen vesz részt a Szegedi Nemzeti Színház munkájában. Csak ebben az évadban 3 opera produkció, a Mezzo Fesztivál, az operettelőadások a zenekar kapacitásának kb. 50%-át kötik le. Győrött „csak” koncertezéssel foglalkoznak a muzsikuskok. Egyelőre! Ha ott maradok, én is azon dolgoztam volna, hogy a Győri Filharmonikus Zenekar még hatékonyabban vegyen részt a Győri Nemzeti Színház zenés előadásaiban. A harmadik különbség, ami az eltérő létszám pénzügyi függvénye, hogy a Szegedi Szimfonikusok költségvetése évente 453 millió forint, míg a Győri Filharmonikus Zenekar 335 millió forintból gazdálkodik. A hasonlóságok viszont nemcsak Szeged, illetve Győrre érvényesek. Minden együttes szeretne sokkal jobb hangszereken játszani – ez kimondottan a vonós hangszerekre vonatkozik – s nagyobb anyagi elismerésben részesülni. Hiszen minden muzsikussal a közalkalmazotti bértábla legalsó régiójában foglal helyet...

■ Nem tartotta zavarónak, hogy már készen volt az évad, amikor kinevezték erre a posztra?

– Ez természetes, hiszen július 1-én léptem be a szegedi zenekarhoz, s így már egy kész évad várt. Miután áttekintettem a programot, arra jutottam, hogy elődöm, Gyüdi Sándor, nagy alaposággal, körültekintéssel, igényes, szép szezont tervezett. Termé-

zetesen innentől kezdve én is azon tevékenykedem, hogy a helyi hagyományokra, szokásokra, ízlésre építve tervezem a 2009/2010-es évadot. Szeretnék kicsit változtatni a Filharmonia Kelet-Magyarország Kht. és a zenekar között fennálló szerződésen, hogy még jobban működhessen az eddig is jónak mondott kapcsolat.

■ Melyek az első teendői, hogyan kezd neki az évadnak?

– Július első napjaiban leültem Gyüdi Sándor karnagy úrral. Átvettem tőle azokat a teendőket, amelyeket ő – idő hiányában –, már nem tudott befejezni. Ezek elsősorban személyzeti kérdések voltak. Örvedetes számomra mindig, ha kinevezéseket adhatok át, főleg, ha fiatal művészekről van szó, akik korábban a színházi zenekarban dolgoztak. A színházi és a szimfonikus zenekari összevonás után határozott idejű, nem végleges szerződéssel rendelkeztek. 2008. szeptember 1-jétől határozatlan idejű, végleges szerződést kaptak. Az ő egzisztenciájuk szempontjából ez nagyon fontos lépés volt. Arra törekszem, hogy az együttes tagjait személyesen is megismerjem. Ez közel 100 főnél nem megy egyik napról a másikra. Szeretném megismerni emberi habitusukat, művészi kapacitásukat, affinitásukat az igényes művészi munka terén. Kapcsolatokra kell szert tennem a városban. Meg kell ismernem a társintézmények vezetőit, ezek munkáját.

■ Hová szeretne eljutni a kinevezése óta esztendeje alatt? Mi az, amivel Ön is szeretné rátenni a kézjegyet a szegedi zenei életre?

– Beszélgetésünk alatt már többször elismerőleg nyilatkoztam a Szegedi Szimfonikus Zenekar színvonaláról. Ehhez hozzátenni nagyon nehéz. A zenekar művészei egyéni is tekintve magasan képzett, igényes, kiváló kollégák. Az együttes számára az elkövetkező öt esztendőre is szeretném biztosítani a nyugodt, konzolidált légkört, mert csak ilyen miliőben lehet igazán hatékonyan, magas színvonalon dolgozni. Mindig új és újabb a közönség, de legfőképpen a fiatalokat szeretném megnyerni a zenének és a Szegedi Szimfonikusoknak. Ezért egyetemi zenei bérletet akarok létrehozni. Boldog lennék, ha 2013 nyarán úgy távozhatnék Szegedről, hogy ugyanazt mondhattam el, amit 2008 júniusában, Győrben, a Richter-teremben, amikor búcsúztam győri barátaitól: a lelkiismeretem tiszta, és emelt fővel távozom, hiszen egy nagyon jó színvonalú, anyagilag biztonságban lévő zenekart hagyok itt!

R. Zs.